

Trotseerloodjes van Groninger loodgieters

In mijn verzamelingen bevinden zich een tiental trotseerloodjes of loodplaatjes gemaakt door loodgieters uit de stad Groninger. Deze trotseerloodjes zijn schildvormige stukjes lood met een afmeting van circa 5 tot 7 centimeter breed en 5 tot 10 centimeter lang. De bovenkant is vrijwel altijd recht om vast te solderen boven het spijkergat. De voorkant is meestal voorzien van de naam of de initialen van de loodgieter; vaak wordt ook een jaartal aangebracht.

Bij het maken van (vooral met leien bedekte) daken werden vroeger geen kopse pannen gebruikt op de randen, maar werd de rand afgedekt met een loodflap. Deze loodflap moest verankerd worden d.m.v. vastspijkeren. Het nadeel hierbij is echter dat bij het vastspijkeren een gat in het lood ontstaat waardoor water naar binnen kan sijpelen. IJzeren spijkers uit vroeger tijden gingen echter na verloop van tijd wegroesten. Om nu het inrengen en verroesten te voorkomen werd elke spijker afgeschermd met behulp van een zogenaamd trotseerloodje. Dit loodje wordt boven het spijkergat over de spijker gesoldeerd en heeft dus een vergelijkbare werking als een dakpan. Een andere werking is dat de trotseerloodjes het opwaaien van de loden stroken en loketten moeten voorkomen.

Deze werkwijze wordt tegenwoordig bij restauraties nog wel toegepast. Trotseren wil zeggen het vochtindringing op de bewuste plaats weerstaan of vermijden.

Trotseerloodjes komen ook voor op zijkanten van dakkapellen en op vele plaatsen waar lood of zink met spijkers vastgezet werd.

Een trotseerloodjestang van Lood.nu - AGS Products BV waarmee loodjes worden gegoten.

De trotseerloodjes werden in vroeger tijden vaak door de loodgieter/leidekker zelf gegoten. Bij het gieten van de plaatjes lood werden mallen gebruikt die voorzien waren van de naam of initialen van de loodgieter en een jaartal. Later werden ze vaak ook met een afbeelding van zijn gereedschap voorzien.

De oudst bekende trotseerloodjes dateren uit het eind van de 16e eeuw. Vele loodjes zijn echter niet bewaard gebleven, omdat oude loodjes bij restauratie weer werden omgesmolten.

De loodjes van Groninger loodgieters zijn in schildvorm gemaakt en zijn simpel van uitvoering met vaak als enige decoratie een afbeelding van een leihamer.

In de provincie Groningen is dit vrijwel de enige voorkomende versiering op trotseerloodjes. De loodjes uit de 18de en 19de eeuw zijn meestal gedateerd. In andere streken van het land werd de leihamer veelvuldig afgebeeld, alsook gekruiste soldeerbouten in verschillende vormen en maten en waterpompen. Meestal werd dit instrument centraal en groot afgebeeld op de loodjes Loodgieters waren vaak ook leidekker en zinkwerker.

Het Woordenboek der Nederlandsche Taal geeft als alternatieve spelling het woord trosseerloodje, vermoedelijk is het een verbastering van traceerloodje.

← Hoekkeperafdekking met loodbevestiging, vastgezet met spijkers en afgedekt met een trotseerloodje.

Een loodje gebruikt bij de restauratie van de Martinikerk te Groningen 1962-1972. De afmetingen zijn 8 x 6 cm.

Willem Roegholt

In 1733 werd in de Zoutstraat te Groningen een woonhuis gebouwd, dat in 1774 werd uitgebreid met een dwarshuis. Het werd gedekt door een met geglazuurde oud-Hollandse pannen belegd schilddak met rondhouten kapconstructie; loden nokafdekking met trotseerloodjes W(illem) R(oegholt) 1774.¹

Het nog aanwezige huis heeft nu nummer 16.

Willem Roegholt huwde op 17 mei 1765 met Hanna Engelharts. In het Ondertrouwboek 1763-1769 van de Kerkelijke gemeente Groningen staat hij vermeld als Willem Vellage van Roegholt.² In de doopgegevens van zijn eerste kind, Dorothea 26 september 1766, wordt zijn naam vermeld als Willem Vellage Roegholt en in de gegevens van zijn tweede kind, Antonij geboren 12 februari 1768, wordt zijn naam vermeld als Willem Roegholt.³ Zijn loodgietersbedrijf was gevestigd in de Stoeldraaijerstraat te Groningen.

Hij werkte ook aan de in 1655 gebouwde koepelkerk te Sappemeer naar het voorbeeld van de koepelkerk in Willemstad (1607). Bouwheer was Coenraet Roelofs. Het dak van het achtkantige gebouw werd in koper uitgevoerd. De bouw kostte destijds ruim f 13.000,-.

In 1791 werd het vervallen koepeldak vervangen door twee kruisende zadeldaken met pannen gedekt in de vorm van een Grieks kruis.

Het afgebeelde trotseerloodje van Willem Roegholt in schildvorm, dat daarbij werd gebruikt, is eenvoudig en voorzien van de initialen W R en het jaar 1791.

Boven de toegangsdeur van de kerk is het stadswapen van Groningen aangebracht en de tekst 'Ao SENATUS POPULUS QUE GRONINGANUS 1655' ('raad en volk van Groningen, anno 1655').⁴

Bij een restauratie in 1990 werd de kerk in oorspronkelijke staat teruggebracht en kreeg het dak weer zijn koepelvorm. De kerk staat aan de Noorderstraat 169.

Willem overleed op 1 juni 1803 te Groningen en werd aldaar begraven.⁵

De loodgietersfamilie Loor

Een aantal trotseerloodjes uit mijn verzameling zijn afkomstig van de Groninger loodgietersfamilie Loor, die in de 19^e eeuw actief waren in de stad Groningen. Het bedrijf was gevestigd in de Oosterstraat en omvatte tevens een winkel. De familie oefende niet alleen het beroep van loodgieter uit, maar waren ook leidekkers en zinkwerkers.

*Afbeelding
van een
loodgieter die
 bezig is met
het gieten
van lood.*

Trotseerloodje van

Johannes Loor

geboren 27 juni 1817

overleden 5 juni 1907, leeftijd 89 jaar

gehuwd 23 mei 1839 met Roelfien Bleker

geboren 11 mei 1813

overleden 25 juni 1888, leeftijd 75 jaar

vader Berend Loor,

overleden 6 december 1870, 81 jaar

beroep sjouwer, later koopman

moeder Trientje Johannes Hek,

overleden 20 februari 1874, 84 jaar

De trotseerloodjes die door de familie werd gebruikt, hebben de vorm van een wapenschild en zijn voorzien van de afbeelding van een leidekkershamer, hun bedrijfslogo en meesterteken. Johannes en Roelfien kregen twee zoons, die beiden eveneens het beroep van loodgieter uitoefenden. Tjebbo de oudste zoon, stierf echter op jonge leeftijd, zodat alleen de jongste zoon Berend het beroep voortzette.

Trotseerloodje van

Tjebbo Johannes Loor

geboren 20 april 1842
overleden 22 juli 1874,
leeftijd 32 jaar

vader Johannes Loor
moeder Roelfien Bleker

beroep loodgieter

gehuwd met Jacomina Harkens
13 april 1867

Trotseerloodje van

Berend Loor

geboren 17 december 1843
overleden 25 juli 1913
leeftijd 69 jaar

vader Johannes Loor
moeder Roelfien Bleker

beroep loodgieter

gehuwd met Anna Steenhuis
21 januari 1874

Berend en Anna kregen meerdere kinderen, waaronder enkele zoons, waarvan geen het beroep van de vader overnam.

Hun dochter Hilje Catharina Gelieda huwde op 20 juli 1899 te Groningen met Jacob Oltmans, die gasfitter van beroep was.

In een op 9 oktober 1894 in het Nieuwsblad van het Noorden afgedrukt vierregelig bericht blijkt dat de zaken van Berend niet goed gingen en dat zijn zaak failliet was verklaard.

Op drie november daarop volgend, vindt de eerste verificatie-vergadering in het faillissement van Berend Loor plaats, zo meldt een bericht in het Nieuwsblad van 30 oktober.

FAILLISEMENTEN.

Failliet verklaard: B. Loor, loodgieter en zinkverwerker, alhier. Rechter-commissaris mr. F. G. Kool, curator mr. H. Frima Jr.

FAILLISEMENTEN.

Zaterdag 3 Nov., te 10 uur, eerste verificatie-verg. in het faillissement van Berend Loor, loodgieter, alhier.

Berichten in het Nieuwsblad van het Noorden van 9 en 30 oktober 1894 betreffende het faillissement van Berend Loor.

Vrijdag 25 Januari 1895,
's avonds 8 uur, zal ten huize van den heer MÖLLER (café VEENING), aan de Groote Markt te Groningen, publiek worden verkocht:

I. Voor den heer mr. H. FRIMA Jr., als curator in het faillissement van B. LOOR, loodgieter te Groningen:

Eene WINKELBEHUIZING,

waarin sedert vele jaren de loodgietersaffaire is uitgeoefend, met OPENE PLAATS en TUINTJE er achter, staande en gelegen oostzijde in de Oosterstraat te Groningen, wijk D, no. 7, hebbende **UITGANG** door een **MANDEELIGEN ZIJGANG** naar de straat, kad. bek. gemeente Groningen, sectie H no. 1253, groot 1 are, 86 centiare, in eigendom bewoond door B. LOOR, voornoemd.

Te aanvaarden 1 Mei 1895.

II. Voor den heer T. FOLMER AEN.:
Eene **HEERENBEHUIZING** met **OPEN GROND**, staande en gelegen zuidzijde aan der-Akerkhof te Groningen, wijk G, no. 144, groot 1 are, 40 centiare.

Te aanvaarden 1 Februari 1895.

De perceelen kunnen worden bezichtigd op den dag van verkoop en daags te voren van 1-4 uur, tegen betaling, voor elk perceel, van 25 cent voor de armen.

Mr. P. L. DE GAVERE, notaris.

In de advertentie van 20 januari 1895 wordt de publieke verkoping aangekondigd van de winkelbehuizing. De tekst van de advertentie luidt als volgt:

Vrijdag 25 Januari 1895,
's avonds 8 uur, zal ten huize van den heer Möller (café Veening), aan de Groote Markt te Groningen, publiek worden verkocht:

I. Voor den heer mr. H. Frima Jr., als curator in het faillissement van B. LOOR, loodgieter te Groningen:
Eene Winkelbehuizing,
waarin sedert vele jaren de **loodgietersaffaire** is uitgeoefend, met Open Plaats en Tuintje er achter, staande en gelegen oostzijde in de Oosterstraat te Groningen, wijk D. no. 7, hebbende Uitgang door een mandeelige Zijgang naar de straat, kad. bek. gemeente Groningen, sectie H no. 1253, groot 1 are, 86 centiare, in eigendom bewoond door B. LOOR, voornoemd.

Te aanvaarden 1 Mei 1895.

II. . . .

De perceelen kunnen worden bezichtigd op den dag van verkoop en daags te voren van 1-4 uur, tegen betaling, voor elk perceel, van 25 cent voor de armen.

Mr. P.L. de Graverre, notaris.

In de advertentie van 17 maart 1895 wordt de publieke verkoping aangekondigd van zijn volledige inboedel. De tekst van die advertentie luidt als volgt:

Publieke Verkoop.
Woensdag 20 Maart a.s.,
 des morgens om 10 uur, zullen in het
 Concerthuis te *Groningen*, ten verzoeke
 van den heer Mr. H. FRIMA Jr., advocaat
 en procureur te Groningen, in diens
 hoedanigheid van Curator in het faillissement
 van B. LOOR, loodgieter te Groningen,
 à contant, publiek worden verkocht:

**Alle tot dien boedel behorende
 WINKELGOEDEREN,**
 bestaande o.ä. in:

Waterkranen, Afsluitkranen, Fonteinbak,
 Pompbakken met Koperen Kranen, Rookver-
 drijvers, Koperen en Looden Pompen, Doug-
 laspompen, **Zinken Pijpen**, partij Lood en
 Zink, groote partij Emmers, Spitsen, Zinken
 Waschvaten, Bascu, **Rollen Zink**, Roffels,
Melkbussen, melkmollen, Balans met Schalen
 en Gewichten, Melkvaatjes, Dakvensters,
 Koperen Spuiten, Koperen Kranen, Afslu-
 iters, Koppelings; voorts alle

Loodgietersgereedschappen,
 en eindelijk

**Meubilaire en
 Huish. Goederen,**
 w.o. Mahonieh. Linnenkast, dito Tafels en
 Stoelen, Waschtabel, Mah. Theeblad, Schilder-
 rijen, Spiegels, Karpotten, Loopers, Gaslam-
 pen, Glas- en Overgordijnen, Pendule, Thee-
 stoof met Koperen Ketel, Kolom- en Kookkachel-
 sels, Turfbakken, Cokesbakken, Tinnen Koffie-
 potten, **Linnen- en Beddegoed**, voorts
 Koper-, Tin- en Blikgoed, Kristal, Porselein,
 Glas-, Aarde- en Vaatwerk, enz.

Te bezien **Dinsdag 19 Maart a.s.,**
 des middags van 12-4, tegen betaling
 van 10 cent voor de armen.

Hs. DREWES, deurwaarder.

Publieke Verkoop.

Woensdag 20 Maart a.s.,
 des morgens om 10 uur, zullen in
 het Concerthuis te Groningen, ten
 verzoeke van den heer Mr. H.
 FRIMA Jr., advocaat en procureur te
 Groningen, in diens hoedanigheid
 van Curator in het faillissement van
 B. LOOR, loodgieter te Groningen,
 à contant, publiek worden verkocht:

Alle tot dien boedel behorende
Winkelgoederen, bestaande o.a. in:
 Waterkranen, Afsluitkranen,
 Fonteinbak, Pompbakken met
 Koperen Kranen, Rookverdrjvers,
 Koperen en Looden Pompen,
 Douglasspompen, Zinken Pijpen,
 partij Lood en Zink, groote partij
 Emmers, Spitsen, Zinken
 Waschvaten, Bascu . . . Rollen Zink,
 Roffels, **Melkbussen**, melkmollen,
 Balans met Schalen en Gewichten,
 Melkvaatjes, Dakvensters,
 Wringmachine, Koperen Spuiten,
 Koperen Kranen, Afsluiters,
 Koppelings; voorts alle
Loodgietersgereedschappen,
 en eindelijk

Meubilaire en Huish. Goederen,
 w.o. Mahonieh. Linnenkast, dito
 Tafels en Stoelen, Waschtabel, Mah.
 Theeblad, Schilderijen, Spiegels,
 Karpotten, Loopers, Gaslampen,
 Glas- en Overgordijnen, Pendule,
 Theestoof met Koperen Ketel,
 Kolom- en Kookkachel-
 sels, Turfbakken, Cokesbakken, Tinnen
 Koffiepotten, **Linnen- en
 Beddegoed**, voorts Koper-, Tin- en
 Blikgoed, Kristal, Porselein, Glas-,
 Aarde- en Vaatwerk, enz.

Te bezien **Dinsdag 19 Maart a.s.,**
 des middags van 12-4, tegen
 betaling van 10 cent voor de armen.
 Hs. DREWES, deurwaarder.

Berend bleef zijn beroep uitoefenen, maar verhuisde wel naar een ander onderkomen.

Twee maanden na de publieke verkoop van zijn goederen, liet hij op 7 mei 1895 in een advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden het volgende bekend maken:

B. Loor, Loodgieter, is Verhuisd van de Oosterstraat naar de Gelkingestraat E 124. Onder beleefde aanbeveling.

Een week later, op 15 mei, liet hij een tweekoloms advertentie plaatsen, waarin hij zich onder vermelding van zijn volledig beroep, loodgieter, leidekker en zinkwerker, op zijn nieuwe adres aanbeveelt.

Op 2 juni 1895 meldt een bericht in het Nieuwsblad van het Noorden onder het kopje 'Faillissementen' het volgende: "De algemeene rangschikking in het faillissement van B. Loor, loodgieter alhier, ligt gedurende 14 dagen op de griffie ter inzage."

Op 19 oktober 1895 meldt een bericht in het Nieuwsblad onder het kopje 'Faillissementen' het volgende:

Donderdag 24 Oct., te 9¼ uur, zal ten Paleize van Justitie rekening en verantwoording worden gedaan in het faillissement van B. Loor, loodgieter alhier.

In de maanden november en december van 1898 verschijnt er wekelijks een advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden van Mej. R. Cohen, die gediplomeerd coupeuse van beroep is, en zich gevestigd heeft in het huis van loodgieter Loor in de Gelkingestraat.

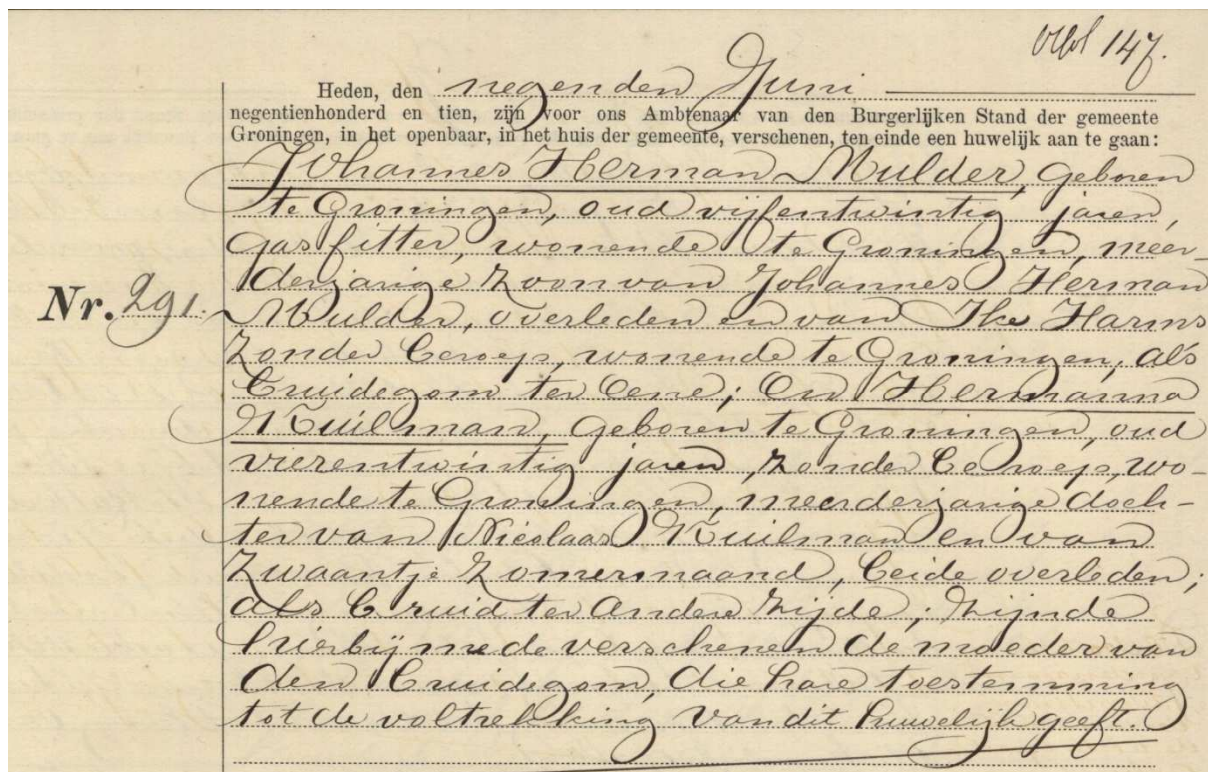
Daarmee zal Berend Loor ongetwijfeld een vast bedrag aan huur voor deze woonruimte als inkomen hebben zeker gesteld.

J. H. Mulder

Johannes Herman Mulder werd op 15 mei 1885 te Groningen geboren. Zijn vader, die dezelfde naam droeg, was pakhuis knecht.

Johannes die het beroep van gasfitter-loodgieter had gekozen, trad op 9 juni 1910 in het huwelijk met Hermanna Kuilman, die op 21 augustus 1885 te Groningen was geboren. Hermanna had een 12 jaar jongere stiefbroer Thomas Kuilman, die eveneens loodgieter was.

De huwelijksacte van Johannes Herman Mulder en Hermanna Kuilman.

Advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden van 11 mei 1915 van J. H. Mulder.

Advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden van 13 februari 1913.

Van Johannes Herman Mulder zijn mij geen trotseerloodjes bekend. Wel had hij, eveneens als de familie Loor, een winkel waarin hij vele artikelen etaleerde.

De heer J. H. Mulder die reeds een aantal jaren als gasfitter en loodgieter in de Rabenhauptstraat is gevestigd, heeft door aankoop van een perceel in diezelfde straat en door verbouwing van dat perceel een winkelhuis gekregen, waarin hij in staat is, de door hem in voorraad gehouden artikelen als gasfornuizen, gasstellen, gaslampen, elektrische lampen enz. te etaleeren. De winkel ziet er keurig uit en daar de heer M. zijn perceel bij het electrisch net heeft laten aansluiten, kan hij een mooie verlichting geven, welke tevens dient voor demonstratie der electrische lampen.

Bericht in het Nieuwsblad van het Noorden van 3 juni 1916.

Thomas Kuilman

De hiervoor vermelde Hermanna Kuilman, die gehuwd was met Johannes Herman Mulder, had een 12 jaar jongere stiefbroer Thomas, die uit het tweede huwelijk van haar vader op 7 augustus 1897 geboren was.

Thomas zijn vader was tabakskerver, maar zelf werd hij loodgieter. Op 28 september 1922 huwde hij te Groningen met Liefke de Weerd, die op 16 januari 1896 te Winschoten was geboren.

Op 22 februari 1934 overleed Everdina Benjamina Lochman, de moeder van Thomas, op de leeftijd van 72 jaar.

Advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden van 23-02-1934. →

Een maand later, op 15 maart 1934, verscheen een bericht in het Nieuwsblad van het Noorden, dat vermeldt dat Thomas een beneden- en bovenwoning op het adres Mauritsstraat 21 had gekocht.

Verkocht.
Door tusschenkomst van Ebens' Woningbureau alhier, werd verkocht een beneden- en bovenwoning, Mauritsstraat 21. Verkoopster mevr. de wed. D. Lutgendorp. Koper de heer Th. Kuilman, beiden alhier.

Heden ontsliep in haar Heer en Heilanc onze geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder
EVERDIENA BENJAMIENA LOCHMAN
sedert 15 Maart 1909 wed. van **NICOLAAS KUILMAN**, in den ouderdom van 72 jaar
Groningen, 22 Febr. 1934.
Uit aller naam:
TH. KUILMAN.
De begrafenis zal plaats hebben a.s. Maandag op de Noorderbegraafplaats. Vertrek van het sterfhuis 10 uur
Deze dient tot algemeene kennisgeving.

Leidekkershamer ↑

←

*Het trotseerlood van
Thomas Kuilman
is voorzien van zijn initialen
en een anker waarboven
twee gekruiste takken.*

Johannes Herman Mulder was in 1937 52 jaar oud en woonde aan de Rabenhausstraat 10 te Groningen. Thomas was 40 jaar oud en stapte uit de zaak van J. H. Mulder. Hij zette de zaak onder eigen naam voort in het pand aan de Mauritsstraat, dat hij drie jaar daarvoor had gekocht. Ook nam hij het voor J. H. in 1913 aangesloten telefoonnummer mee.

a. J. H. MULDER, (Th. Kuilman)

Loodgieter, leidekker, erkend installateur,
wenscht zijn geachte cliëntèle een gelukkig
Nieuwjaar en maakt tevens bekend, dat
de zaak vanaf 1 Januari 1938 onder eigen
naam wordt voortgezet.

TH. KUILMAN
Mauritsstraat 21 - Tel. 1845 - Giro 265117

Advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden van 31 december 1937.

In de volgende jaren adverteert Thomas jaarlijks op 31 december in het Nieuwsblad van het Noorden en wenst zijn cliëntèle gelukkig nieuwjaar.

Advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden van 31-12-1938 en 31-12-1940.

In 1943 plaatst hij een aantal keren een advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden, waarin hij zijn werkzaamheden aanbeveelt.

Advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden van 23-10-1943 en 08-11-1943.

Op 1 juni 1958 overlijdt Thomas te Groningen in de leeftijd van 60 jaar.

Noten:

1. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
2. Ondertrouwboek 1763-1769 Kerkelijke gemeente - Groningen. Collectie DTB (toegang 124). Inventarisnummer 182, folio 100.
3. Algemeen doopboek 1755-1778 Kerkelijke gemeente, Groningen. Collectie DTB (toegang 124). Inventarisnummer 151.
4. Deze gegevens zijn afkomstig van de Wikipedia-pagina [https://nl.wikipedia.org/wiki/Koepelkerk_\(Sappemeer\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Koepelkerk_(Sappemeer))
5. Index op de breukdoden 1794-1805 Kerkelijke gemeente, Groningen. Collectie DTB (toegang 124). Inventarisnummer 199, folio 43.

Bronnen:

1. <http://www.allegroningers.nl>
2. <http://www.delpher.nl/nl/kranten>
3. P.P. Steijn *Meestertekens op het dak*. 63 pagina's.

